

Vijeće
Europske unije

Bruxelles, 18. prosinca 2020.
(OR. en)

14222/1/20
REV 1

CLIMA 363
ONU 92

ISHOD POSTUPAKA

Od: Glavno tajništvo Vijeća

Za: Delegacije

Br. preth. dok.: 14005/20

Predmet: Podnesak UNFCCC-u u ime Europske unije i njezinih država članica o ažuriranju nacionalno utvrđenog doprinosu Europske unije i njezinih država članica

---

Za delegacije se u Prilogu nalazi podnesak o navedenom predmetu kako ga je Vijeće odobrilo na 3782. sastanku održanom 17. prosinca 2020.

PRILOG

PODNEŠAK NJEMAČKE I EUROPSKE KOMISIJE U IME EUROPSKE UNIJE I NJEZINIH DRŽAVA ČLANICA

Berlin, 17. prosinca 2020.

Predmet: Ažuriranje nacionalno utvrđenog doprinosa Europske unije i njezinih država članica

Ovaj podnesak sastoji se od tri dijela: uvoda, ažuriranog i poboljšanog nacionalno utvrđenog doprinosa (NDC) te informacija za olakšavanje jasnoće, transparentnosti i razumijevanja (ICTU) NDC-a.

I. UVOD

Kontekst razvoja poboljšanog nacionalno utvrđenog doprinosa EU-a

1. Europska unija i njezine države članice dostavile su 6. ožujka 2015. svoj planirani nacionalno utvrđeni doprinos (INDC) zajedno s prilogom koji sadržava mjerljive i kvalitativne informacije o INDC-u, u skladu s odlukama donesenima na 20. zasjedanju Konferencije stranaka (COP) u Limi.
2. INDC EU-a postao je njegov NDC kada je EU ratificirao Pariški sporazum u listopadu 2016.
3. U prosincu 2019. Europsko vijeće (šefovi država ili vlada država članica EU-a, predsjednik Europskog vijeća i predsjednica Europske komisije) potvrdilo je cilj postizanja klimatski neutralnog EU-a do 2050., u skladu s Pariškim sporazumom¹. Vijeće Europske unije donijelo je 5. ožujka 2020. dugoročnu strategiju EU-a i njegovih država članica za razvoj u smjeru niskih razina emisija stakleničkih plinova koja odražava taj cilj klimatske neutralnosti i dostavila je tajništvu UNFCCC-a².

---

¹ Zaključci Europskog vijeća od 12. prosinca 2019., EUCO 29/19.

² Dugoročna strategija EU-a koja odražava cilj klimatske neutralnosti dostupna je na internetskim stranicama UNFCCC-a: <https://unfccc.int/process/the-paris-agreement/long-term-strategies>

4. Europsko vijeće složilo se u srpnju 2020. da „izvanredna priroda gospodarskog i socijalnog stanja zbog krize uzrokovane bolešću COVID-19 zahtijeva izvanredne mjere kako bi se poduprli oporavak i otpornost gospodarstava država članica. Plan za oporavak Europe zahtijevat će golema javna i privatna ulaganja na europskoj razini kako bi se Unija čvrsto usmjerila prema održivom i stabilnom oporavku, stvaranju radnih mjeseta i otklanjanju neposredne štete uzrokovane pandemijom bolesti COVID-19 uz istodobno podupiranje zelenih i digitalnih prioriteta Unije.”³
5. Na istom sastanku čelnici i čelnice EU-a složili su se da će proračun EU-a (višegodišnji finansijski okvir za razdoblje 2021. – 2027. (VFO)), ojačan instrumentom Europske unije za oporavak pod nazivom Next Generation EU (NGEU), biti glavni europski instrument za te napore. „Djelovanje u području klime uključit će se u politike i programe koji se financiraju u okviru VFO-a i NGEU-a. Opći klimatski cilj od 30 % primjenjivat će se na ukupan iznos rashoda iz VFO-a i NGEU-a i uzimat će se u obzir odgovarajućim ciljnim vrijednostima u sektorskem zakonodavstvu. One su u skladu s ciljem klimatske neutralnosti EU-a do 2050. i doprinose ostvarenju novih Unijinih klimatskih ciljeva do 2030., koji će se ažurirati do kraja godine. U načelu, svi rashodi EU-a trebali bi biti usklađeni s ciljevima Pariškog sporazuma.”³
6. Čelnici i čelnice EU-a nadalje su se složili da bi "rashodi EU-a trebali biti u skladu s [...] načelom "nenanošenja štete" europskog zelenog plana. Djelotvornom metodologijom za praćenje potrošnje u području klimatskih promjena i njezine uspješnosti, među ostalim izvješćivanjem i relevantnim mjerama u slučaju nedovoljnog napretka, trebalo bi osigurati da se sljedećim VFO-om u njegovoj cjelini doprinese provedbi Pariškog sporazuma. Komisija izvješćuje o rashodima u vezi s klimatskim promjenama na godišnjoj osnovi.”³

---

³ Zaključci Europskog vijeća od 17. do 21. srpnja 2020., EUKO 10/20.

7. Čelnici i čelnice EU-a nadalje su se složili da „kako bi se odgovorilo na socijalne i gospodarske posljedice cilja postizanja klimatske neutralnosti do 2050. i novog Unijina klimatskog cilja do 2030., uspostaviti će se mehanizam za pravednu tranziciju, uključujući Fond za pravednu tranziciju.”³
8. U tom je kontekstu Europsko vijeće 11. prosinca 2020. podržalo novi, znatno ambiciozniji klimatski cilj EU-a do 2030.
9. Nakon Sporazuma o povlačenju između EU-a i Ujedinjene Kraljevine te prijelaznog razdoblja koje završava 31. prosinca 2020. Ujedinjena Kraljevina od tog datuma više neće biti dio NDC-a Europske unije. Iako se izvorni podnesak NDC-a EU-a odnosio i na Ujedinjenu Kraljevinu, ovo se ažuriranje odnosi na EU i njegovih 27 država članica.
10. EU ovim podneskom pravodobno ažurira i poboljšava svoj NDC za konferenciju COP26 te se istodobno priprema za provedbu plana *Next Generation EU* za održiv i stabilan oporavak od krize uzrokovane bolešću COVID-19. Ambiciozno djelovanje u području klime nije samo način suočavanja s klimatskom krizom i krizom bioraznolikosti, nego je i pobjednička strategija rasta, ne samo za Europu već i na globalnoj razini. Kao što je Vijeće Europske unije naglasilo, rješenja utemeljena na prirodi imaju važnu ulogu u rješavanju globalnih izazova kao što su gubitak biološke raznolikosti i degradacija ekosustavâ, siromaštvo, glad, zdravlje, oskudica vode i suša, rodna neravnopravnost, smanjenje rizika od katastrofa i klimatske promjene⁴.

---

⁴ Zaključci Vijeća od 19. prosinca 2019., 15272/19.

Informacije o tome kako je EU poduzeo mjere za provedbu svojeg prvotnog nacionalno utvrđenog doprinosa nakon ratifikacije Pariškog sporazuma

11. Nakon ratifikacije Pariškog sporazuma EU je donio ambiciozan, obvezujući zakonodavni okvir za ostvarenje svog prvotnog NDC-a. Kombiniranim učinkom politika EU-a koje su trenutačno na snazi u tom okviru ostvariti će se barem smanjenja na koja se EU obvezao u prvotnom NDC-u EU-a.
12. Glavne nacionalne politike donesene nakon ratifikacije Pariškog sporazuma sažete su u sljedećim stavcima. Dodatne pojedinosti o politikama relevantnima za provedbu NDC-a navedene su u informacijama za jasnoću, transparentnost i razumijevanje iz priloga ovom podnesku.
13. Te će se politike revidirati u skladu s poboljšanim NDC-om navedenim u odjeljku II., a informacije za jasnoću, transparentnost i razumijevanje revidirati će se u skladu s time.
14. Ciljevi smanjenja emisija na temelju postojećeg zakonodavstva EU-a podijeljeni su među sektorima obuhvaćenima sustavom EU-a za trgovanje emisijama (ETS EU-a), sektorima izvan ETS-a u okviru Uredbe o raspodjeli tereta (ESR) i emisijama i uklanjanjima povezanim s korištenjem zemljišta obuhvaćenima Uredbom o emisijama i uklanjanjima iz korištenja zemljišta, prenamjene zemljišta i šumarstva (LULUCF).
15. Sustav EU-a za trgovanje emisijama, koji je u funkciji od 2005., određuje cijenu ugljika određivanjem gornje granice maksimalnog broja emisijskih jedinica. Dok se većina emisijskih jedinica prodaje na dražbi, sektori izloženi riziku od istjecanja ugljika dobivaju dio emisijskih jedinica besplatno, na temelju referentnih vrijednosti kojima se nagrađuju najučinkovitija postrojenja u svakom sektoru.

16. Kako bi ostvario svoj prvotni NDC, EU je preispitao i izmijenio svoje zakonodavstvo o ETS-u EU-a⁵. Time će se ubrzati godišnje smanjenje gornje granice s 1,74 % na 2,2 % od 2021. nadalje, a primjenjivat će se i na zračni promet. Novom rezervom za stabilnost tržišta unutar ETS-a rješava se svako nakupljanje viškova kojima bi se ugrozilo uredno funkcioniranje tržišta ETS-a EU-a, a emisijske jedinice koje se drže u rezervi iznad određene razine od 2023. više neće vrijediti.
17. U okviru Uredbe o raspodjeli tereta EU je dogovorio zakonodavstvo kojim se utvrđuju pojedinačni obvezujući ciljevi za države članice u pogledu emisija stakleničkih plinova koje nisu obuhvaćene ETS-om EU-a⁶. Ciljevi se razlikuju kako bi se riješilo pitanje pravednosti i uzela u obzir troškovna učinkovitost.
18. Emisije iz zračnog prometa trenutačno su obuhvaćene zakonodavstvom EU-a, a djelomično će biti obuhvaćene međunarodnim mjerama u okviru ICAO-a. Emisije iz zračnog prometa uključene su u ETS EU-a. Međutim, područje primjene ETS-a EU-a trenutačno je ograničeno na letove unutar Europskoga gospodarskog prostora.
19. EU je donio i novu uredbu o emisijama i uklanjanjima stakleničkih plinova iz sektora korištenja zemljišta, prenamjene zemljišta i šumarstva (LULUCF⁷) kojom se svaka država članica obvezuje da će osigurati da se obračunane emisije iz korištenja zemljišta barem kompenziraju istovrijednim obračunanim uklanjanjem CO₂ iz atmosfere djelovanjem u tom sektoru.

---

⁵ Direktiva (EU) 2018/410 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. ožujka 2018. o izmjeni Direktive 2003/87/EZ radi poboljšanja troškovno učinkovitih smanjenja emisija i ulaganja za niske emisije ugljika te Odluke (EU) 2015/1814.

⁶ Uredba (EU) 2018/842 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2018. o obvezujućem godišnjem smanjenju emisija stakleničkih plinova u državama članicama od 2021. do 2030. kojim se doprinosi mjerama u području klime za ispunjenje obveza u okviru Pariškog sporazuma i izmjeni Uredbe (EU) br. 525/2013.

⁷ Uredba (EU) 2018/841 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2018. o uključivanju emisija i uklanjanja stakleničkih plinova iz korištenja zemljišta, prenamjene zemljišta i šumarstva u okvir za klimatsku i energetsku politiku do 2030. te o izmjeni Uredbe (EU) br. 525/2013 i Odluke br. 529/2013/EU.

20. Nadalje, dogovoreni su ambiciozni ciljevi za poboljšanje energetske učinkovitosti i povećanje obnovljivih izvora energije u kombinaciji izvora energije EU-a. Učinkovitost konačne potrošnje energije i potrošnje primarne energije u EU-u poboljšat će se za najmanje 32,5 % do 2030. u usporedbi s povijesnom osnovnom vrijednošću⁸. Novi cilj povećanja udjela obnovljive energije u konačnoj potrošnji energije trebao bi dosegnuti najmanje 32 % do 2030.⁹, što će predstavljati gotovo dvostruko povećanje u odnosu na razine iz 2017.¹⁰ Ti ciljevi dovode do većih smanjenja emisija stakleničkih plinova nego što je to bilo prethodno predviđeno.
21. Novim obvezujućim ciljevima smanjit će se emisije CO₂ iz cestovnog prometa. Emisije CO₂ po kilometru iz osobnih automobila prodanih u EU-u moraju se do 2030. smanjiti u prosjeku za 37,5 % u odnosu na razine u 2021., a iz novih kombija do 2030. u prosjeku za 31 % u odnosu na razine u 2021.¹¹ Emisije CO₂ po kilometru iz novih velikih kamiona moraju se u prosjeku smanjiti za 30 % u odnosu na razine referentnog razdoblja 2019. – 2020. U okviru obveznog preispitivanja 2022. ciljne vrijednosti mogu se revidirati i/ili proširiti na manje kamione, autobuse i prikolice¹².

---

⁸ Direktiva (EU) 2018/2002 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o izmjeni Direktive 2012/27/EU o energetskoj učinkovitosti.

⁹ Direktiva (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora.

¹⁰ Prema Izvješću Europske komisije o napretku u području obnovljive energije iz 2019. (COM(2019) 225 final) EU je 2017. ostvario udio od 17,52 % obnovljive energije.

¹¹ Uredba (EU) 2019/631 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o utvrđivanju standardnih vrijednosti emisija CO₂ za nove osobne automobile i za nova laka gospodarska vozila te o stavljanju izvan snage uredbi (EZ) br. 443/2009 i (EU) br. 510/2011.

¹² Uredba (EU) 2019/1242 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o utvrđivanju emisijskih normi CO₂ za nova teška vozila i izmjeni uredbi (EZ) br. 595/2009 i (EU) 2018/956 Europskog parlamenta i Vijeća i Direktive Vijeća 96/53/EZ.

22. Ostvaren je napredak i u dalnjem smanjenju emisija stakleničkih plinova koji nisu CO₂. Revidirano je zakonodavstvo o otpadu, čime su postroženi ciljevi za odlaganje otpada na odlagališta i recikliranje te je povećana kružnost gospodarstva EU-a¹³. Proizvodnja i potrošnja fosilnih goriva u EU-u i dalje će se smanjivati, što će dovesti do smanjenja povezanih fugitivnih emisija plinova koji nisu CO₂.
23. U okviru priprema za provedbu Kigalijske izmjene Montrealskog protokola o tvarima koje oštećuju ozonski sloj, EU je 2015. donio propise kojima će se do 2030. emisije fluoriranih stakleničkih plinova smanjiti za 66 % u odnosu na razine iz 2014. To se postiže ograničavanjem ukupne prodaje najvažnijih fluoriranih stakleničkih plinova, zabranom uporabe fluoriranih stakleničkih plinova u mnogim novim vrstama opreme i sprečavanjem emisija fluoriranih stakleničkih plinova iz postojeće opreme¹⁴.
24. Uredbom o upravljanju energetskom unijom i djelovanjem u području klime¹⁵ poboljšava se upravljanje klimatskom i energetskom politikom EU-a uspostavom pouzdanog okvira za izvješćivanje i praćenje na razini EU-a za razdoblje od 2021. do 2030. Države članice pripremile su integrirane nacionalne energetske i klimatske planove za razdoblje od 2021. do 2030. koji uključuju njihove nacionalne doprinose postizanju kombiniranih energetskih i klimatskih ciljeva te povezane obveze u okviru Pariškog sporazuma.

---

¹³ Direktiva (EU) 2018/850, Direktiva (EU) 2018/851, Direktiva (EU) 2018/852 u kojoj se, primjerice, zahtijeva da se do 2030. reciklira 70 % ukupnog ambalažnog otpada, a do 2035. 65 % komunalnog otpada, uz istodobno smanjenje odlaganja komunalnog otpada na odlagališta na 10 %.

¹⁴ Uredba (EU) br. 517/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o fluoriranim stakleničkim plinovima i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 842/2006.

¹⁵ Uredba (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o upravljanju energetskom unijom i djelovanjem u području klime, izmjeni uredbe (EZ) br. 663/2009 i (EZ) br. 715/2009 Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva 94/22/EZ, 98/70/EZ, 2009/31/EZ, 2009/73/EZ, 2010/31/EU, 2012/27/EU i 2013/30/EU Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva Vijeća 2009/119/EZ i (EU) 2015/652 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 525/2013 Europskog parlamenta i Vijeća.

25. Zajedno, tim će se politikama do 2030. postići smanjenje emisija stakleničkih plinova za najmanje 40 % u odnosu na razine iz 1990.¹⁶
26. Europsko vijeće 11. prosinca 2020. pozvalo je Komisiju da procijeni kako svi gospodarski sektori mogu na najbolji način doprinijeti cilju za 2030. i da iznese potrebne prijedloge. Europska komisija će 2021. u okviru europskog zelenog plana predstaviti i novu strategiju EU-a za prilagodbu klimatskim promjenama.

II. NACIONALNO UTVRĐEN DOPRINOS (NDC)

27. EU i njegove države članice žele priopćiti sljedeći NDC. EU i njegove države članice, djelujući zajednički, predani su obvezujućem cilju za domaće neto smanjenje emisija stakleničkih plinova za najmanje 55 % do 2030. u odnosu na 1990. Ovim NDC-om i popratnim informacijama sadržanima u Prilogu zamjenjuje se podnesak EU-a i njegovih država članica od 6. ožujka 2015. iz privremenog registra NDC-a UNFCCC-a te će se, od datuma kada tajništvo primi taj podnesak, smatrati važećim NDC-om za EU i njegove države članice na temelju članka 4. Pariškog sporazuma.

III. INFORMACIJE POTREBNE ZA JASNOĆU, TRANSPARENTNOST I RAZUMIJEVANJE (ICTU) NACIONALNO UTVRĐENOG DOPRINOSA EU-A

28. U Katowicama 2018., na kraju prvog zasjedanja Konferencije stranaka (COP) koje služi kao sastanak stranaka Pariškog sporazuma (CMA1), stranke su donijele smjernice o informacijama koje su potrebne za jasnoću, transparentnost i razumijevanje njihovih NDC-ova, te su snažno potakle stranke da dostave te informacije u vezi sa svojim prvim NDC-om, među ostalim pri ažuriranju ili priopćavanju tih informacija do 2020.

---

¹⁶ Procjena nacionalnih energetskih i klimatskih planova na razini EU-a. Europska komisija COM(2020) 564.

29. U Prilogu ovom podnesku navedene su ažurirane informacije koje su, zajedno sa svojim INDC-om, dostavili EU i njegove države članice. U njemu su opisane politike EU-a koje su dogovorene nakon što je EU ratificirao Pariški sporazum i koje su na snazi u trenutku podnošenja. Te će informacije biti revidirane u skladu s poboljšanim NDC-om navedenim u odjeljku II., a kako bi se taj NDC postigao donijet će se daljnje politike EU-a.

**INFORMACIJE ZA OLAKŠAVANJE JASNOĆE, TRANSPARENTNOSTI I RAZUMIJEVANJA AŽURIRANOG NACIONALNO
UTVRĐENOG DOPRINOSA EUOPSKE UNIJE I NJEZINIH DRŽAVA ČLANICA ZA RAZDOBLJE 2021. – 2030.**

Informacije potrebne za jasnoću, transparentnost i razumijevanje nacionalno utvrđenog doprinosa EU-a

*Odjelj Smjernice sa zasjedanja CMA 1
ak*

ICTU primjenjiv na NDC EU-a

1. Mjerljive informacije o referentnoj točki (uključujući, prema potrebi, baznu godinu):

(a)	referentne godine, bazne godine, referentna razdoblja ili druge polazišne točke;	1990.
(b)	mjerljive informacije o referentnim pokazateljima, njihovim vrijednostima u referentnim godinama, baznim godinama, referentnim razdobljima ili drugim polazišnim točkama te, prema potrebi, u ciljnoj godini;	Kvantifikacija referentnog pokazatelja temeljit će se na ukupnim nacionalnim podacima iz izvješća Europske unije o nacionalnom inventaru te se može ažurirati zbog metodoloških poboljšanja inventara stakleničkih plinova.
(c)	za strategije, planove i djelovanja iz članka 4. stavka 6. Pariškog sporazuma ili politike i mjere kao sastavnice nacionalno utvrđenih doprinosa ako navedena točka (b) odjeljka 1. nije primjenjiva, stranke dostavljaju druge relevantne informacije;	Nije primjenjivo.
(d)	ciljna vrijednost u odnosu na referentni pokazatelj, izražena brojčano, na primjer u postotku ili iznosu smanjenja;	Domaće neto smanjenje emisija stakleničkih plinova u cijelom gospodarstvu za najmanje 55 % do 2030. u odnosu na 1990.
(e)	informacije o izvorima podataka upotrijebljenih za kvantifikaciju referentnih točaka;	Kvantifikacija referentnog pokazatelja temeljit će se na podacima iz izvješća Europske unije o nacionalnom inventaru.
(f)	informacije o okolnostima u kojima stranka može ažurirati vrijednosti referentnih pokazatelja.	Vrijednosti se mogu ažurirati zbog metodoloških poboljšanja inventara stakleničkih plinova.

Vremenski okviri i/ili razdoblja za provedbu:

- (a) vremenski okvir i/ili razdoblje za provedbu, uključujući datum početka i završetka, u skladu sa svim dalnjim relevantnim odlukama koje donese Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka Pariškog sporazuma (CMA); 1. siječnja 2021. – 31. prosinca 2030.
- (b) radi li se o cilju za određenu godinu ili ciljevima za više godina, ovisno o slučaju. Cilj za određenu godinu, 2030.

3. Područje primjene i opseg

- (a) opći opis cilja; Cilj je neto smanjenje emisija stakleničkih plinova u cijelom gospodarstvu u odnosu na emisije bazne godine za najmanje 55 % bez doprinosu iz međunarodnih jedinica.

Geografsko područje primjene: EU i njegove države članice (Belgija, Bugarska, Češka, Danska, Njemačka, Estonija, Irska, Grčka, Španjolska, Francuska, Hrvatska, Italija, Cipar, Latvija, Litva, Luksemburg, Mađarska, Malta, Nizozemska, Austrija, Poljska, Portugal, Rumunjska, Slovenija, Slovačka, Finska, Švedska)¹

Sljedeće informacije u ovom odjeljku podložne su reviziji s obzirom na poboljšani cilj. Zakonodavstvom koje je EU dosad donio utvrđuje se način na koji su EU i njegove države članice odgovorni za postizanje smanjenja emisija stakleničkih plinova za najmanje 40 % u različitim sektorima gospodarstva. U to zakonodavstvo ubrajuju se:

Direktiva 2003/87/EZ kako je zadnje izmijenjena Direktivom 2018/410 o smanjenjima koja je potrebno postići u sektorima obuhvaćenima sustavom EU-a za trgovanje emisijama,

Uredba (EU) 2018/842 o pojedinačnim obvezujućim ciljevima za emisije stakleničkih plinova država članica izvan područja primjene sustava EU-a za trgovanje emisijama;

¹ Uključujući najudaljenije regije EU-a (Guadeloupe, Francuska Gijana, Martinique, Mayotte, Réunion, Saint-Martin (Francuska), Kanarski otoci (Španjolska), Azori i Madeira (Portugal)).

- (b) sektori, plinovi, kategorije i spremnici obuhvaćeni nacionalno utvrđenim doprinosom, uključujući, ako je primjenjivo, smjernice Međuvladinog panela o klimatskim promjenama (IPCC);

Uredba (EU) 2018/841 o uključivanju emisija i uklanjanja stakleničkih plinova iz korištenja zemljišta, prenamjene zemljišta i šumarstva u okvir EU-a i njihovu obračunu.

Dodatnim zakonodavstvom i mjerama ublažavanja, na razini EU-a i u državama članicama, doprinosi se smanjenjima potrebnima za postizanje tog cilja. Primjeri na razini EU-a navedeni su u odjeljku 4. točki (a) alineji i. (domaći institucionalni mehanizmi).

Dodatne pojedinosti bit će navedene u skladu sa smjernicama IPCC-a u dvogodišnjim izvješćima o transparentnosti Europske unije.

Obuhvaćeni sektori:

energetika

Na temelju prvotnog NDC-a uključeno je civilno zrakoplovstvo, izračunano zajedno s emisijama odlaznih letova s polazištem u EU-u, na temelju goriva prodanog u EU-u. Ove informacije podložne su reviziji s obzirom na poboljšani cilj.

U skladu s prvotnim NDC-om unutarnja vodna plovidba obuhvaćena je kao u inventarima stakleničkih plinova. Ove informacije podložne su reviziji s obzirom na poboljšani cilj.

Drugi podsektori energetike obuhvaćeni su kao u inventarima stakleničkih plinova.

industrijski procesi i uporaba proizvoda (kao u inventarima stakleničkih plinova)

poljoprivreda (kao u inventarima stakleničkih plinova)

otpad (kao u inventarima stakleničkih plinova)

korištenje zemljišta, prenamjena zemljišta i šumarstvo (LULUCF) (vidjeti odjeljak 5. točku (e) za dodatne informacije o ovom sektoru).

Plinovi:

		ugljikov dioksid (CO_2) metan (CH_4) dušikov oksid (N_2O) fluorougljikovodici (spojevi HFC): perfluorougljici (spojevi PFC) sumporov heksafluorid (SF_6) dušikov trifluorid (NF_3)
(c)	način na koji je stranka uzela u obzir Odluku 1/CP.21 stavak 31. točke (c) i (d); (navesti kako stranka nastoji uključiti sve izvore i ponore te zašto su isključene ikakve kategorije)	Budući da se NDC EU-a odnosi na cijelo gospodarstvo, u skladu je s tom odredbom.
(d)	posredne koristi ublažavanja koje proizlaze iz djelovanja za prilagodbu i/ili planova gospodarske diversifikacije stranaka, uključujući opis konkretnih projekata, mjera i inicijativa djelovanja za prilagodbi i/ili planova gospodarske diversifikacije stranaka.	Nije primjenjivo.

4. Postupci planiranja:

(a)	informacije o postupcima planiranja koje je stranka primijenila kako bi pripremila svoj nacionalno utvrđeni doprinos i, ako su dostupne, informacije o provedbenim planovima stranke, uključujući, prema potrebi: i. domaće institucijske aranžmane, sudjelovanje javnosti i suradnju s lokalnim zajednicama i autohtonim narodima, na rodno osjetljiv način;	Poboljšani cilj temelji se na opsežnoj procjeni učinka ² , kao i na doprinosu dionika prikupljenom u okviru javnog savjetovanja ³ . Zakonodavstvo i institucionalni mehanizmi koje je EU dosad donio sažeto su prikazani u nastavku. Sljedeće informacije u ovom odjeljku podložne su reviziji s obzirom na poboljšani cilj. U skladu sa zakonodavnim postupkom EU-a, svi zakonodavni akti podliježu javnom savjetovanju prije nego što ih donesu Vijeće Europske unije i Europski parlament.
-----	---	--

Mehanizmi upravljanja, planiranja i praćenja utvrđeni su u Uredbi (EU) 2018/1999 o upravljanju energetskom unijom i djelovanjem u području

² Radni dokument SWD(2020) 176.

³ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12265-2030-Climate-Target-Plan/public-consultation>

klime te u europskom propisu o klimi⁴. To uključuje poboljšani sustav upravljanja povezan s integriranim planiranjem, izvješćivanjem i praćenjem u područjima klimatske i energetske politike, među ostalim u pogledu klimatskih i energetskih ciljeva, politika, mjera i predviđanja, i odredbe za sudjelovanje javnosti na više razina, kao i javna savjetovanja koja države članice trebaju održati u okviru pripreme integriranih nacionalnih energetskih i klimatskih planova kojima se provode njihovi ciljevi politike do 2030.

Ti pravni akti sadržavaju revizijske klauzule u skladu s petogodišnjim ciklusom na temelju Pariškog sporazuma.

EU je donio sveobuhvatan skup domaćeg pravno obvezujućeg zakonodavstva kojim se provode svi aspekti prvotnog NDC-a EU-a kako bi se postiglo smanjenje emisija stakleničkih plinova za najmanje 40 %. Ključni zakonodavni akti navedeni su u odjeljku 3. točki (a) o sustavu EU-a za trgovanje emisijama, obvezujućim ciljevima za države članice te korištenje zemljišta, prenamjenu zemljišta i šumarstvo.

Revidirani su i ojačani drugi zakonodavni akti kako bi se doprinijelo ostvarenju prvotnog cilja NDC-a, uključujući direktive (EU) 2018/2001 i 2018/2002 o obnovljivoj energiji i energetskoj učinkovitosti, Direktivu (EU) 2018/844 o energetskim svojstvima zgrada, uredbe (EU) 2019/631 i (EU) 2019/1242 o utvrđivanju emisijskih normi CO₂ za nove osobne automobile, laka gospodarska i teška vozila, Direktivu (EU) 2019/1161 o promicanju čistih i energetski učinkovitih vozila u cestovnom prijevozu, direktive (EU), direktive (EU) 2018/850, 2018/851 i (EU) 2018/852 o poboljšanju upravljanja otpadom i promicanju kružnijega gospodarstva te Uredbu (EU) br. 517/2014 o smanjenju fluoriranih stakleničkih plinova u EU-u.

---

⁴ Izmijenjeni Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavljanju okvira za postizanje klimatske neutralnosti i o izmjeni Uredbe (EU) 2018/1999 (Europski propis o klimi). COM(2020) 563 (trenutačno u okviru unutarnjeg zakonodavnog postupka EU-a)

ii.	kontekstualna pitanja, uključujući, prema potrebi:	NDC EU-a priprema se u kontekstu predanosti EU-a rodnoj ravnopravnosti i međusektorskih prioriteta, kako je navedeno u obvezama kao što su: <ul style="list-style-type: none"> • Europski pakt za rodnu ravnopravnost⁵, • predanost stvaranju i maksimalnom povećanju sinergija između društvene, okolišne i gospodarske dimenzije održivog razvoja⁶, • potpora EU-a donošenju Deklaracije Ujedinjenih naroda o pravima autohtonih naroda (UNDRIP)⁷, • uključivanje dimenzije ljudskih prava i rodne ravnopravnosti od strane država članica u nacionalne planove i strategije na temelju Uredbe EU-a o upravljanju energetskom unijom⁸.
(b)	posebne informacije koje se primjenjuju na stranke, uključujući organizacije za regionalnu gospodarsku integraciju i njihove države članice, koje su postigle sporazum o zajedničkom djelovanju na temelju članka 4. stavka 2. Pariškog sporazuma, uključujući stranke koje su pristale djelovati zajednički te uvjeti sporazuma, u skladu s člankom 4. stavcima od 16. do 18. Pariškog sporazuma;	EU i njegove države članice obavješćuju tajništvo o namjeri zajedničkog djelovanja na temelju članka 4. stavka 2. Pariškog sporazuma u okviru zakonodavstva navedenog u odjeljku 3. točki (a), u kojem se opisuje na koji su način EU i njegove države članice odgovorni za postizanje tog NDC-a. Sljedeće informacije u ovom odjeljku podložne su reviziji s obzirom na poboljšani cilj. Odgovarajuća smanjenja emisija koja su bila na snazi u vrijeme ovog podneska jesu sljedeća: <ul style="list-style-type: none"> • na temelju Direktive (EU) 2018/410 sustav EU-a za trgovanje emisijama: EU će do 2030. smanjiti svoje emisije iz sektora obuhvaćenih ovim zakonodavstvom za 43 % u odnosu na razine iz
⁵	Zaključci Vijeća od 7. ožujka 2011. o Europskom paktu za rodnu ravnopravnost (za razdoblje 2011. – 2020.).	

⁶ Zaključci Vijeća od 9. travnja 2019. „Prema sve održivoj Uniji do 2030.“.

⁷ Zaključci Vijeća od 15. svibnja 2017. o autohtonim narodima.

⁸ Uredba (EU) 2018/1999.

2005.,

- na temelju Uredbe (EU) 2018/842 svaka država članica EU-a do 2030. smanjit će svoje emisije iz sektora izvan sustava EU-a za trgovanje emisijama u odnosu na razine iz 2005. u skladu sa sljedećim postotkom: Belgija 35 %, Bugarska 0 %, Češka 14 %, Danska 39 %, Njemačka 38 %, Estonija 13 %, Irska 30 %, Grčka 16 %, Španjolska 26 %, Francuska 37 %, Hrvatska 7 %, Italija 33 %, Cipar 24 %, Latvija 6 %, Litva 9 %, Luksemburg 40 %, Mađarska 7 %, Malta 19 %, Nizozemska 36 %, Austrija 36 %, Poljska 7 %, Portugal 17 %, Rumunjska 2 %, Slovenija 15 %, Slovačka 12 %, Finska 39 %, Švedska 40 %.
- na temelju Uredbe (EU) 2018/841 o uključivanju emisija i uklanjanja stakleničkih plinova iz korištenja zemljišta, prenamjene zemljišta i šumarstva u okvir EU-a i njihovu obračunu, za razdoblja od 2021. do 2025. i od 2026. do 2030., svaka država članica osigurava da emisije ne prelaze uklanjanja, izračunano kao zbroj ukupnih emisija i ukupnih uklanjanja na njezinu državnom području u svim obračunskim kategorijama zemljišta zajedno, kako se obračunava u skladu s ovom Uredbom.

(c) način na koji je stranka tijekom pripreme svojeg nacionalno utvrđenog doprinosa uzela u obzir ishode globalnog pregleda stanja, u skladu s člankom 4. stavkom 9. Pariškog sporazuma;

Nije primjenjivo jer nije proveden globalni pregled stanja.

- (d) svaka stranka s nacionalno utvrđenim doprinosom na temelju članka 4. Pariškog sporazuma koji se sastoji od djelovanja za prilagodbu i/ili planova gospodarske diversifikacije iz kojih proizlaze posredne koristi ublažavanja u skladu s člankom 4. stavkom 7. Pariškog sporazuma mora dostaviti informacije o:
- i. načinu na koji su gospodarske i društvene posljedice mjera odgovora uzete u obzir pri razvoju nacionalno utvrđenog doprinsosa;
  - ii. posebnim projektima, mjerama i aktivnostima koje treba provesti kako bi se doprinijelo posrednim koristima ublažavanja, uključujući informacije o planovima prilagodbe koji također dovode do posrednih koristi ublažavanja, koje među ostalim mogu obuhvaćati ključne sektore kao što su energetika, resursi, vodni resursi, priobalni resursi, ljudska naselja i urbanističko planiranje, poljoprivreda i šumarstvo, te djelovanja gospodarske diversifikacije, koja među ostalim mogu obuhvaćati sektore kao što su proizvodnja i industrija, energetika i rудarstvo, promet i komunikacije, građevinarstvo, turizam, nekretnine, poljoprivreda i ribarstvo.

5. Pretpostavke i metodološki pristupi, uključujući one za procjenu i obračunavanje antropogenih emisija stakleničkih plinova i, prema potrebi, uklanjanja:

(a)	prepostavke i metodološki pristupi koji se upotrebljavaju za obračunavanje emisija i uklanjanja antropogenih stakleničkih plinova koji odgovaraju nacionalno utvrđenom doprinosu stranke, u skladu sa stavkom 31. odluke 1/CP.21 i smjernicama za obračun donesenima na konferenciji CMA;	Trenutačni pristup u skladu je s metodologijom i zajedničkim parametrima koje je procijenio IPCC (vidjeti odjeljak 5. točku (d) u nastavku). Predviđa se da će, najkasnije do 31. prosinca 2024., pristup biti u skladu sa smjernicama za obračun NDC-ova iz Priloga II. Odluci 4/CMA.1.
(b)	prepostavke i metodološki pristupi koji se upotrebljavaju za obračunavanje u okviru provedbe politika i mjera ili strategija u nacionalno utvrđenom doprinosu;	Nije primjenjivo. NDC EU-a apsolutno je smanjenje emisija stakleničkih plinova na razini cijelog gospodarstva.
(c)	ako je primjenjivo, informacije o tome kako će stranka uzeti u obzir postojeće metode i smjernice na temelju Konvencije kako bi se	Vidjeti odjeljak 5. točku (d) u nastavku.

obuhvatile antropogene emisije i uklanjanja, u skladu s člankom 4.
stavkom 14. Pariškog sporazuma, prema potrebi;

(d)	metodologija i parametri IPCC-a koji se upotrebljavaju za procjenu antropogenih emisija stakleničkih plinova i uklanjanja;	Metodologija: Smjernice IPCC-a iz 2006. Parametri: Potencijal globalnog zagrijavanja u vremenskom roku od 100 godina u skladu s Petim izvješćem o procjeni IPCC-a.
(e)	prepostavke, metodologija i pristupi za pojedini sektor, kategoriju ili aktivnost, u skladu sa smjernicama IPCC-a, prema potrebi uključujući:	Informacije u odjeljku 5. točki (e) alinejama od i. do iii. i odjeljku 5. točki (f) alineji i. odnose se na okvir politike koji je bio na snazi u trenutku podnošenja ovog dokumenta. To je podložno reviziji s obzirom na poboljšani cilj. EU-ov okvir politika za sektor korištenja zemljišta, prenamjene zemljišta i šumarstva temelji se na smjernicama IPCC-a, načelima TACCC-a te postojećim pravilima za obračun, čime ih se ažurira i poboljšava za razdoblje od 2021. do 2030. U okviru politike utvrđuju se neto obračunane emisije i uklanjanja, čime se doprinosi cilju dugoročnog poboljšanja neto ponora zemljišta EU-a.
i.	pristup rješavanju problema emisija i naknadnog uklanjanja iz prirodnih nepogoda na zemljištima kojima se gospodari;	Države članice mogu upotrebljavati odredbu za prirodne nepogode na pošumljenom zemljištu i šumskom zemljištu kojim se gospodari kako je utvrđeno u Prilogu VI. Uredbi (EU) 2018/841 i njezinu članku 10.
ii.	pristup koji se primjenjuje za obračun emisija i uklanjanja iz drvnih proizvoda;	EU primjenjuje proizvodni pristup kako je definiran u smjernicama IPCC-a. Vidjeti i Prilog V. Uredbi (EU) 2018/841 i njezin članak 9.
iii.	pristup koji se primjenjuje za rješavanje učinaka strukture starosnih razreda u šumama;	Predviđenim referentnim razinama za šumsko zemljište kojim se gospodari (šumsko zemljište koje ostaje šumsko zemljište) uzima se u obzir struktura starosnih razreda šume kako bi se obuhvatile promjene u praksama gospodarenja. Vidjeti i Prilog IV. Uredbi (EU) 2018/841 i njezin članak 8.
(f)	druge prepostavke i metodološki pristupi koji se upotrebljavaju za razumijevanje nacionalno utvrđenog doprinosa i, ako je primjenjivo, za procjenu odgovarajućih emisija i uklanjanja, uključujući:	Nije primjenjivo.

- i. način oblikovanja referentnih pokazatelja, osnovnih vrijednosti i/ili referentnih razina, uključujući, ako je primjenjivo, referentne razine za pojedini sektor, kategoriju ili aktivnost, uključujući, na primjer, ključne parametre, pretpostavke, definicije, metodologije, upotrijebljene izvore i modele podataka;

Sljedeće informacije u ovom odjeljku podložne su reviziji s obzirom na poboljšani cilj.

Ti elementi pristupa EU-a razvijeni su u skladu sa smjernicama IPCC-a iz 2006. za inventare stakleničkih plinova; u skladu s odlukom 18/CMA.1.

Obračunavanje emisija i uklanjanja iz sektora korištenja zemljišta, prenamjene zemljišta i šumarstva u skladu je s posebnim pravilima ovisno o obračunskoj kategoriji zemljišta u skladu s Uredbom (EU) 2018/841. Osnovna vrijednost za pošumljeno zemljište i iskrčeno zemljište jednaka je nuli (obračunavanje bruto-neto). Osnovna vrijednost travnjaka kojim se gospodari, zemljišta pod usjevima kojim se gospodari i močvarnog zemljišta kojim se gospodari jednaka je prosječnim emisijama u razdoblju od 2005. do 2009. (obračunavanje neto-neto). Osnovna vrijednost šumskog zemljišta kojim se gospodari jednaka je referentnoj razini za šume koja se temelji na nastavku praksi gospodarenja šumama u razdoblju od 2000. do 2009. i uzimajući u obzir strukturu starosnih razreda šume, koja se predviđa tijekom razdoblja obveze. Sama prisutnost zaliha ugljika isključena je iz obračunavanja.

Kategorije u sektoru korištenja zemljišta, prenamjene zemljišta i šumarstva: Emisije i uklanjanja iz prijavljenih kategorija šumskog zemljišta, zemljišta pod usjevima, travnjaka i močvarnog zemljišta, uključujući prenamjenu korištenja zemljišta među tim kategorijama te između tih kategorija i naselja te drugog zemljišta.

Spremni u sektoru korištenja zemljišta, prenamjene zemljišta i šumarstva: nadzemna biomasa, podzemna biomasa, strelja, mrtvo drvo, organski ugljik u tlu idrvni proizvodi.

ii.	za stranke s nacionalno utvrđenim doprinosima koji sadržavaju sastavnice koje nisu staklenički plinovi, informacije o pretpostavkama i metodološkim pristupima upotrijebljjenima u odnosu na te sastavnice, prema potrebi;	Nije primjenjivo. NDC EU-a absolutno je smanjenje emisija stakleničkih plinova na razini cijelog gospodarstva.
iii.	za tvari koje utječu na klimu uključene u nacionalno utvrđene doprinose koji nisu obuhvaćeni smjernicama IPCC-a, informacije o načinu na koji se procjenjuju tvari koje utječu na klimu;	Nije primjenjivo. NDC EU-a uključuje samo tvari koje utječu na klimu obuhvaćene smjernicama IPCC-a (vidjeti odjeljak 3. točku (b)).
iv.	dodatne tehničke informacije, prema potrebi;	Nije primjenjivo.
(g)	namjera primjene dobrovoljne suradnje u skladu s člankom 6. Pariškog sporazuma, ako je primjenjivo.	<p>EU-ov cilj neto smanjenja za najmanje 55 % do 2030. treba postići samo domaćim mjerama, bez doprinosu iz međunarodnih jedinica.</p> <p>Norveška, Island i Lihtenštajn sudjeluju u sustavu EU-a za trgovanje emisijama od 2008., a sporazum o povezivanju sustavâ za trgovanje emisijama EU-a i Švicarske na snagu je stupio 2020. EU nastavlja istraživati mogućnosti povezivanja sustava EU-a za trgovanja emisijama s drugim razvijenim i stabilnim sustavima za trgovanje emisijama.</p> <p>EU će svoju suradnju s tim i svim drugim strankama u okviru sustava EU-a za trgovanje emisijama pratiti na način koji je u skladu sa smjernicama donesenim na zasjedanju CMA1 i svim dodatnim smjernicama dogovorenima na konferenciji CMA.</p>

6. U kojoj mjeri stranka smatra da je njezin nacionalno utvrđeni doprinos pravedan i ambiciozan s obzirom na njezine nacionalne okolnosti:

(a)	u kojoj mjeri stranka smatra da je njezin nacionalno utvrđeni doprinos pravedan i ambiciozan s obzirom na njezine nacionalne okolnosti;	Poboljšani NDC EU-a znatno nadilazi i svoju važeću preuzetu obvezu smanjenja emisija za 20 % do 2020. u odnosu na 1990. i NDC EU-a podnesen u vrijeme ratifikacije Pariškog sporazuma. Prvotni NDC i ovo ažuriranje iziskuju znatno veća smanjenja emisija u odnosu na uobičajena predviđanja u trenutku njihova donošenja.
-----	---	---

Time će se osigurati da je EU i dalje najučinkovitije veliko gospodarstvo u pogledu stakleničkih plinova.

Emisije u državama članicama EU-a dosegle su vrhunac 1979.

Do kraja 2019. EU i njegove države članice već su smanjile svoje emisije za otprilike 26 % u usporedbi s razinama iz 1990., dok je tijekom istog razdoblja BDP porastao za više od 64 %.

Zbog toga su se prosječne emisije po stanovniku diljem EU-a i njegovih država članica smanjile s 12 tona ekvivalenta CO₂ u 1990. na 8,3 tone ekvivalenta CO₂. Zbog toga je EU već danas najučinkovitije veliko gospodarstvo u pogledu stakleničkih plinova⁹.

(b) pitanja pravednosti, uključujući razmatranje jednakosti;

Posebno izvješće IPCC-a o globalnom zatopljenju od 1,5 °C pokazuje da bi se nastojanjima ograničavanja zagrijavanja na 1,5 °C u pravilu postigla nulta neto stopa emisija stakleničkih plinova na globalnoj razini u drugoj polovici ovog stoljeća. Taj poboljšani NDC u skladu je s dogovorenim ciljem EU-a o postizanju klimatski neutralnog EU-a do 2050. EU stoga smatra da je poboljšani NDC pravedan doprinos ostvarenju cilja Pariškog sporazuma u pogledu globalne temperature.[...]

(c) način na koji je stranka pristupila članku 4. stavku 3. Pariškog sporazuma;

Zahvaljujući tom poboljšanju NDC EU-a ambiciozniji je u odnosu na njegovu preuzetu obvezu do 2020. i prvotno podnesenu verziju NDC-a. Vidjeti odjeljak 6. točku (a).

---

⁹ Povijesni podaci prikazani u ovom odjeljku odnose se na 28 država članica EU-a do 1. veljače 2020. Nakon Sporazuma o povlačenju između EU-a i Ujedinjene Kraljevine te prijelaznog razdoblja koje završava 31. prosinca 2020. doprinos Ujedinjene Kraljevine cilju iz 2020. prestaje se uzimati u obzir nakon kraja 2020. Nalaz najučinkovitijeg velikog gospodarstva u pogledu stakleničkih plinova temelji se na nalazima (za EU28) koje su utvrdili den Elzen i dr. (2019) Are the G20 economies making enough progress to meet their NDC targets? (Ostvaruju li gospodarstva skupine G20 dovoljan napredak na ciljevima svojih NDC-ova?) Energetska politika 126 <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2018.11.027>.

(d)	način na koji je stranka pristupila članku 4. stavku 4. Pariškog sporazuma;	EU ispunjava tu odredbu jer ima absolutni cilj na razini cijelog gospodarstva
(e)	Način na koji je stranka pristupila članku 4. stavku 6. Pariškog sporazuma.	Nije primjenjivo jer se odnosi samo na najmanje razvijene zemlje i male otočne države u razvoju.

7. Na koji se način nacionalno utvrđenim doprinosom pomaže u ostvarenju cilja Konvencije kako je utvrđen u njezinu članku 2.:

(a)	na koji se način nacionalno utvrđenim doprinosom pomaže u ostvarenju cilja Konvencije kako je utvrđen u njezinu članku 2.;	EU smatra da je poboljšani NDC u skladu s ciljem UNFCCC-a i dugoročnim ciljem Pariškog sporazuma UNFCCC-a, kako je objašnjeno u odjeljku 6. točkama (a) i (b).
(b)	na koji se način nacionalno utvrđenim doprinosom pomaže u ostvarenju ciljeva iz članka 2. stavka 1. točke (a) i članka 4. stavka 1. Pariškog sporazuma.	